

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisia cultură, educație, cercetare,
tineret, sport și mass-media

AMENDAMENT

la proiectul de lege nr. 363 din 28.09.2022 privind modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova № 174/2018

În conformitate cu prevederile art.59 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 02.04.1996, se propun amendamente la proiectul de lege nr. 363 din 28.09.2022 privind modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova № 174/2018, și anume:

I La art.1 punctul 3, articolul 4,

Alineatul (7), va avea următorul cuprins:

(7) Furnizorii naționali și regionali de servicii media au obligația de a transmite programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 80% în limba română din totalul programelor realizate.

Alineatul (8) vor avea următorul cuprins:

(8) Furnizorii locali de servicii media ale căror servicii media audiovizuale se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care o minoritate etnică reprezintă o pondere majoritară care au obligația de a transmite programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 80 la sută în limba minorității respective.

Articolul se completează cu alineatele (9) și (10) cu următorul cuprins:

(9) Furnizorii locali de servicii media ale căror servicii media audiovizuale se adresează comunităților din unitățile administrativ-teritoriale în care două sau mai multe minorități etnice reprezintă majoritatea populației sunt obligați de a transmite

programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 90 la sută în limba minorității respective.

(10) Furnizorul public național de servicii media – Compania „Teleradio-Moldova” este obligat să transmită programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 20% din numărul total de programe create în limbile minorităților naționale care trăiesc în Republica Moldova, ținând cont de numărul, nevoile și interesele culturale, informaționale ale acestora.

alineatele (9) – (13), sunt considerate alin. (11) – (15).

2. La art.43

Alineatul (3) se completează cu litera (b) cu următorul cuprins:

b) Un membru este numit de către Adunarea Populară a Găgăuziei;

litera(b) se va considera lit. (c), iar în text cuvântul: "patru", se substituie cu cuvântul:

"trei".

3. La art.76

La alineatul (1), propoziția:

„la constituirea Consiliului Audiovizualului se va urmări respectarea principiului egalității de gen”, se substituie cu o propoziție nouă cu următorul conținut:

„la constituirea Consiliului Audiovizualului se va urmări respectarea principiului egalității de gen, precum și participarea persoanelor care aparțin minorităților naționale”.

Alineatul (3) se completează cu litera (b) cu următorul cuprins:

„b) Un membru este numit de către Adunarea Populară a Găgăuziei;”

litera (d) se consideră lit. (e), și avea următorul cuprins:

„(e) Un membru, propus de organizații ale societății civile, reprezentative pentru domeniul (sau "are experiență profesională în domeniul...") serviciilor media audiovizuale.”

II La art. II

Articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

(2) Membrii Consiliul de supraveghere și dezvoltare sunt numiți în conformitate cu art. 43 alin. (3) lit. b) și membrii Consiliului Audiovizualului numiți în conformitate cu articolul 76 alineatul (1) litera d), își îndeplinesc atribuțiile până la expirarea mandatului.

Alineatul (2) se consideră alin. (3)

ARGUMENTARE:

Modificările propuse vizează stabilirea garanțiilor legale pentru protecția utilizării limbilor minorităților naționale în Republica Moldova în radiodifuziunea de televiziune și radio, precum și un mecanism de participare a reprezentanților minorităților naționale la organismele de reglementare a televiziunii și radiodifuziunii. Amendamentele se bazează pe obligația statului de a proteja identitatea lingvistică (sau de altă natură) a persoanelor care aparțin minorităților naționale, consacrată într-o serie de instrumente juridice internaționale și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

În special, acestea sunt articolele relevante din Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 (DUDO), Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966 (PIDCP), Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 1950 (CEDO), documentul reuniunii de la Copenhaga a Conferinței privind dimensiunea umană a CSCE din 1990 și documentul Simpozionului de la Cracovia privind patrimoniul cultural al statelor participante la OSCE în 1991, hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului etc.

În acest sens, sub auspiciile Înalțului Comisar al OSCE pentru minoritățile naționale, un grup internațional de experți a formulat, ca o scurtă trecere în revistă, recomandările privind utilizarea limbilor minoritare în radiodifuziune (adoptate la 10 octombrie 2003 și difuzate de Oficiul Înalțului Comisar - <https://www.osce.org/ru/hcnm/32311>).

Esența acestor recomandări este că statele participante la OSCE s-au angajat să protejeze identitatea lingvistică și de altă natură a persoanelor care aparțin minorităților naționale și să creeze condiții pentru promovarea acesteia pe teritoriul lor, pe principiile și criteriile stabilite în prezentele recomandări, în special:

- Statele ar trebui să elaboreze politici privind utilizarea limbii (limbilor) minoritare în radiodifuziune. Această politică ar trebui să se bazeze pe identificarea nevoilor persoanelor care aparțin minorităților naționale pentru a-și păstra și dezvolta identitatea. În formularea și punerea în aplicare a acestei politici, persoanelor care

aparțin minorităților naționale ar trebui să li se garanteze dreptul de a participa efectiv la procesele consultative, precum și reprezentarea în instituțiile și autoritățile relevante;

- Politica de stat ar trebui să sprijine radiodifuziunea publică, care oferă o gamă largă și echilibrată de programe de informare, educaționale, culturale și de divertisment de înaltă calitate, inclusiv în vederea satisfacerii nevoilor persoanelor care aparțin minorităților naționale. Statele ar trebui să mențină și, după caz, să creeze condițiile financiare, tehnice și de altă natură necesare pentru ca radiodifuzorii publici să își îndeplinească funcțiile;

- Reglementarea de stat a programelor de televiziune și radio ar trebui să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii și nu ar trebui să restricționeze sau să conducă la restricționarea difuzării în limbile minorităților;

- Prin reglementarea utilizării limbii în radiodifuziune, statele pot sprijini utilizarea limbilor individuale. Măsurile care acceptă una sau mai multe limbi nu ar trebui să conducă la restricții privind utilizarea altor limbi. Măsurile de sprijinire a unei limbi în radiodifuziune nu ar trebui să încalce drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale;

- Difuzarea în limbi minoritare nu ar trebui să facă obiectul unor cerințe excesive și disproporționate pentru traducere, duplicare, interpretare simultană sau subtitrare.

- Disponibilitatea programelor străine de televiziune și radio într-o limbă minoritară nu neagă obligația statului de a promova radiodifuziunea internă în limba respectivă și nici nu justifică o reducere a timpului de emisie în limba respectivă;

- Disponibilitatea difuzării în limbi minoritare la nivel regional sau local nu justifică excluderea de la difuzarea la nivel național a programelor în limbile minorităților, inclusiv a minorităților dispersate;

- Statele ar trebui să impună cerințe adecvate radiodifuzorilor de stat și publici pentru a asigura difuzarea în limbile minorităților;

- Statele ar trebui să sprijine difuzarea în limbile minorităților naționale, creând condiții favorabile (financiare sau de altă natură) în acest scop, pentru a încuraja difuzarea privată a mass-mediei într-o limbă minoritară prin accesarea frecvențelor de difuzare, acordarea de licențe, exceptarea mass-mediei de la cerințele legislației în materie de concurență, crearea unor condiții speciale pentru ca acestea să le scutească de anumite proceduri administrative și birocratice etc.;

- Statele ar trebui să încurajeze și să faciliteze producerea și difuzarea operelor audiovizuale în limbile minorităților, inclusiv prin acordarea de asistență financiară;
- Statele ar trebui să promoveze consolidarea capacităților și formarea pentru difuzarea mass-mediei în limbile minorităților etc.

Potrivit datelor registrului furnizorilor de servicii media la televiziune, la data de 13 octombrie 2022, în Republica Moldova își desfășoară activitatea 70 de furnizori ai acestor servicii, dintre care 8 cu două licențe de emisie. Conform clasificării, acestea sunt distribuite astfel: furnizorii naționali de servicii mass-media - 42 (60%), regionali - 9 (12,9%), locali - 5 (7,14%), iar statutul de clasificare nu este indicat - 15 (21,4%) toți înregistrați la Chișinău, evident și ei aparțin clasificării - celor naționale).

De asemenea, conform datelor registrului furnizorilor de servicii media la data de 6 octombrie 2022, în Republica Moldova își desfășoară activitatea 59 de furnizori de servicii radio. Conform clasificării, acestea sunt distribuite după cum urmează: naționali - 5 (8,5%), regionali - 10 (16,95%), locali - 43 (72,88%, din care - 14 (23,73%) în unități teritoriale, iar restul - 29 (49,15%) în mun. Chișinău), fără indicarea statutului de clasificare - 1 (înregistrat în Chișinău).

Aceste statistici confirmă clar că posturile naționale de televiziune reprezintă peste 70% din numărul lor total, care difuzează în limba română și au un potențial tehnic, profesional și de personal uriaș în raport cu cele regionale și locale. Aceeași situație se constată în raport cu radiodifuzorii.

Această stare reală a furnizorilor de servicii media în sfera audiovizualului arată potențialul incomparabil al furnizorilor naționali, în fața furnizorilor locali, dintre care unii transmit programele audiovizuale în limbile minorităților naționale, astfel încât nu există argumente obiective pentru ca statul să impună cerințe sporite furnizorilor de servicii media audiovizuale care transmit în limba (limbile) minorităților naționale.

De asemenea, analiza prevederilor Codului Serviciilor Media Audiovizuale al Republicii Moldova arată că statul a stabilit cel puțin 80% din programele audiovizuale să fie transmise în limba română. În practică, acest lucru poate însemna 90% și 99%. În același timp, această cerință nu oferă un minim garantat de difuzare în limbile minorităților naționale.

Republica Moldova este o țară multietnică, unde aproape 75% dintre cetățenii săi se identifică drept moldoveni (români). Fiecare dintre grupurile etnice are o unicătate a culturii sale materiale și spirituale.

Constituția Republicii Moldova proclamă principiul egalității popoarelor care trăiesc pe teritoriul său, a cărui esență este exprimată în nediscriminarea oricărui popor pe criterii etnice și acordarea diferitelor drepturi în mod egal tuturor popoarelor care locuiesc în țară. Cu toate acestea, din varii motive, nu există practic nici o egalitate reală între etnii. Prin urmare, asigurarea faptului că Republica Moldova protejează drepturile grupurilor etnice care se află într-o minoritate numerică în raport cu majoritatea populației statului și oferă acestor popoare garanții suplimentare, este una dintre obligațiile sale directe consacrate în Constituția țării, în alte acte juridice, precum și în actele internaționale citate mai sus.

În lumina celor enunțate, pentru a asigura un mod de reglementare mai echitabil, se propune:

1. A modifica Alineatul (7), articolul 4 din Codul Serviciilor Media Audiovizuale al Republicii Moldova, conform formulării propuse mai sus, care separă cerințele pentru furnizori în ceea ce privește limba minorităților naționale în părți separate.

2. Modificările propun completarea articolului 4 din cod cu două noi alineate (8) și (9), care prevăd criteriile de prezență a reprezentanților mai multor minorități naționale care locuiesc în unitățile administrativ-teritoriale relevante.

Astfel, alineatul (8) prevede că, în cazul în care unul dintre grupurile etnice ale minorităților naționale locuiește într-o unitate administrativ-teritorială, care constituie majoritatea populației din cadrul acestei unități administrativ-teritoriale, furnizorul este obligat să difuzeze programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 80 la sută în limba minorității respective .

3. Alineatul (9) a modificărilor prevede că, în cazul în care două sau mai multe minorități etnice trăiesc compact într-o unitate administrativ-teritorială și constituie majoritatea populației din cadrul respectivei unități administrativ-teritoriale, furnizorii sunt obligați să difuzeze programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 90 la sută în limbile minorităților. Un exemplu clasic de astfel de situație este UTA Găgăuzia, unde populația de etnie găgăuză este de peste 82%, alături de care trăiesc compact bulgarii, ucrainenii și alte grupuri etnice.

În acest sens, autoritățile regionale din Găgăuzia, împreună cu conducerea Campaniei Publice de Radio și Televiziune, practică difuzarea proporțională în diferite limbi a minorităților naționale care trăiesc în autonomie, ceea ce reduce în mod natural procentul programelor în limba găgăuză.

Totodată, proiectul de lege prevede în situația cu Găgăuzia obligativitatea ca GRT să difuzeze în limba română, în cuantum de cel puțin 25% din programele create. Această cerință este excesivă, disproporționată și inechitabilă față de limbile găgăuză, bulgară, ucraineană și conduce de fapt la o restricționare a difuzării în aceste limbi. Amendamentul propus a fost mai echilibrat și mai echitabil.

Autorul acestor amendamente recunoaște necesitatea unui studiu mai amplu de către populația Găgăuziei a limbii de stat a Republicii Moldova, dar nu în detrimentul restricționării găgăuzilor și a altor limbi ale minorităților naționale. În plus, există un număr foarte mare de furnizori de servicii media audiovizuale care transmit în limba română pe teritoriul autonomiei, care au un mare potențial în raport cu campania de televiziune și radio publică a GRT.

Pentru a extinde studiul și utilizarea limbii moldovenești (române) de către populația autonomiei, este nevoie de un program susținut de Guvern.

4. În plus, pentru a asigura o abordare corectă a susținerii radiodifuziunii în limbile minorităților naționale care trăiesc în Republica Moldova, se propune completarea articolului din Codul serviciilor media audiovizuale cu o nouă alineată (10), care obligă furnizorul public național de servicii media audiovizuale - Compania "TeleradioMoldova" să difuzeze programe audiovizuale locale în proporție de cel puțin 20 la sută din numărul total de programe create în limbile minorităților naționale, proporțional ponderii lor în populație.

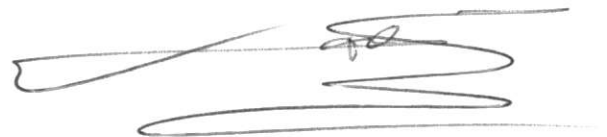
5. De asemenea, pentru a asigura participarea efectivă a reprezentanților minorității naționale găgăuze la organismele de reglementare și consultative, se propune completarea art. 43 din Cod cu un nou alineat care acordă Adunării Populare a Găgăuziei dreptul de a propune Consiliului de Supraveghere și Dezvoltare a Furnizorului public național de servicii media audiovizuale - Compania "TeleradioMoldova".

6. Amendamentele propun, de asemenea, completarea articolului 76 din Cod cu un nou alineat care acordă Adunării Populare a Găgăuziei dreptul de a propune Consiliului Audiovizualului din Republica Moldova unul dintre cei șapte membri.

Modificările propuse vizează armonizarea legislației naționale în conformitate cu angajamentele Republicii Moldova în calitate de stat membru al OSCE de a urmări o politică internă privind utilizarea limbii (limbilor) minorităților naționale în radiodifuziune, în conformitate cu instrumentele internaționale și standardele europene.

Adoptarea modificărilor nu implică o creștere a costurilor resurselor financiare bugetare și nu necesită modificări suplimentare ale legislației actuale a Republicii Moldova.

Fiodor GAGAUZ ,
Deputat în Parlament

A handwritten signature in dark ink, consisting of several fluid, overlapping strokes, positioned below the printed name and title.